

Centar za ženske studije Zagreb u suradnji s
Odsjekom za komparativnu književnost
Filozofskog fakulteta u Zagrebu i
Odjelom za komunikologiju, medije i novinarstvo
Sveučilišta Sjever

objavljuje

Poziv na znanstveno-književni skup s međunarodnim sudjelovanjem:

ROD I MEDIJI: OD REPREZENTACIJE DO KONSTRUKCIJE ZBILJE

koji će se održati u sklopu Dana Marije Jurić Zagorke, 24. i 25. studenog 2023. u Zagrebu, u prostorijama Centra za ženske studije/Memorijalnog stana Marije Jurić Zagorke, na Dolcu 8

Od 18. stoljeća moć medija nesumnjivo raste. Napoleon tvrdi da novine vrijede više od velike vojske, a Alexis de Tocqueville prepoznaje specifičnu moć medija u mogućnosti da smjeste u istom trenutku istu misao u tisuće glava. Bili masovni, osobni ili telekomunikacijski, mediji informiraju, educiraju i zabavljaju, uvjeravaju nas i prenose kulturu, mogu širiti horizonte ili usmjeravati pažnju javnosti, vršiti propagandu i manipulirati u različitim sferama, od ekonomije i politike do obrazovanja, religije i slobodnog vremena. Nekada se o medijima govorilo kao sekundarnom čimbeniku socijalizacije, no danas je sveprisutnost njihova utjecaja od najranijeg djetinjstva tolika da ih mnogi svrstavaju među primarne odgojne agense. Već dugo mediji nisu samo posrednici određenog sadržaja, već su oformili vlastitu socijalnu sredinu i faktor su konstrukcije socijalne zbilje. Sudjeluju u destabilizaciji granica između virtualnog i zbiljskog (života i teksta), zbog čega je potrebna kritička distanca kada se govori o epistemološkim i ontološkim dimenzijama učinaka suvremenih medija na pojedince, grupe i društvo u cjelini. Medijska će se pismenost pri tome često isticati kao važna sastavnica kritičke sposobnosti, a zahtijeva da postavljamo pitanja o tome tko i gdje stvara određenu poruku, koje se tehnike koriste za privlačenje pažnje, kako različiti ljudi mogu razumijevati određene poruke, koje se vrijednosti i točke gledišta prezentiraju, zašto se neka poruka odašilje itd.

Pitanje odnosa medija i društva teorijski je složeno. Navedimo neke primjere, poput Lazarsfeldove međuratne teorije ograničenih efekata na primjeru istraživanja radija s fokusom na pitanje mogućnosti utjecaja na odluke ljudi, uvida Frankfurtske škole da su masovni mediji glavni agenti zamjene značenja osnovnih vrijednosti (poput slobode) u interesu tržišta i kapitala, čime dijelom objašnjavaju i totalitarizam, zatim kritičkih analiza koje se bave pitanjima kontrole u području posredovane komunikacije, ideološkog oblikovanja, tzv. medijske hegemonije te kulturalnih studija gdje se osim interpretacije i razumijevanja poruke pažnja pridaje kulturnom okruženju i

društvenoj konstrukciji značenja, a koja je uvijek povezana s odnosima moći u društvu. Široko su poznate i korištene teze Marshalla McLuhana, kao i sociološki pristupi Jeana Baudrillarda o simulaciji, simulakrumu i hiperzbilji ili Anthonyja Giddensa u čijoj su teoriji strukturacije mediji među najvažnijim sadržajima današnjice. Pitanje odnosa medija i društva ostaje iznimno aktualno, a teorijska i empirijska istraživanja o djelovanju i učinku posebnih medija u specifičnim kontekstima brojna su i raznorodnih paradigmatičkih obilježja.

U godini u kojoj obilježavamo 150. obljetnicu rođenja Marije Jurić Zagorka posebno nas zanimaju prilozi posvećeni njezinu radu. Zagorka kao naša prva profesionalna novinarka od kraja 19. do sredine 20. stoljeća surađuje u brojnim novinama, često nepotpisana ili pod pseudonimom. Bila je članica redakcije Obzora, pisala je političke reportaže o mađarskoj politici, putopisne crtice, autobiografske bilješke, feljtone, jednočinke, organizirala je demonstracije protiv bana Khuen-Hédervárya te bila nakratko zatvorena. Svoje reportaže i novinarske priloge redovito je popraćivala bogatim komentarima i bilješkama te stvarala dramski napete opise političara i njihovih rasprava, ali i ukupne društvene klime. Borbeno je i iznimno radišna. Podiže naklade listova za koje piše. U cijelom Zagorkinu novinarskom i književnom radu prisutna je stalna borba za ženska prava. Razumjela je strategije komunikacije s publikom, kao i kako uspješno regrutirati suradnice i čitateljice (natječaji, teme, pisma). Pokrenula je i uređivala Ženski list, potom Hrvaticu, svjesna mnogih povratnih procesa utjecaja medija na društvo, s nadom da tu leži njihov demokratizacijski i emancipacijski potencijal.

Kada govorimo o rodu i medijima danas, možemo primijetiti paralelne procese koji svjedoče o složenosti toga odnosa: feminizaciju profesije uz paralelno postojanje žena u posebnim sobama, ustrajnost određenih reprezentacija ženskosti iako bismo već očekivali promjene, specifične procese u tzv. ženskim medijima, dekvilifikaciju i naglasak na seksualizaciji ili estetizaciji žena. Svakako ovome valja pridodati konzumerizam, posebnosti digitalnih tehnologija i njihov utjecaj na procese predstavljanja i proizvodnje zbilje s vrlo realnim učincima definicije socijalne stvarnosti koja nam se nudi kroz medije itd.

Moguće teme izlaganja uključuju, ali nisu ograničene na:

- sudjelovanje i utjecaj žena u medijima
- medijske reprezentacije roda, klase i rase
- tržište i promidžba, konzumerizam
- urednička politika
- medijske inicijative za promjenu diskriminacijskih stavova i ponašanja (#MeToo i ostale)
- povijesni pristup i usporedba
- feministički medijski studiji
- rodne i medijske teorije
- rodne dimenzije medijskih okruženja i tehnologija
- rodne pristranosti i učinci
- medijske publike
- feminizacija profesije
- jezik i diskurs, obrasci i formule

- rod i „globalno selo“
- kako se u različitim medijskim i komunikacijskim situacijama izvodi rod
- koje simboličke i materijalne okolnosti okružuju izražavanje roda u različitim medijskim situacijama
- koja je uloga znanosti i proizvodnje znanja uopće u uspostavljanju klasifikacija (mogu li empirijske studije rekonstruirati te klasifikacije?)
- kako informacijska tehnologija u svojim mnogim oblicima doprinosi oblikovanju i promjeni roda.

Pozivamo stoga sve zainteresirane istraživačice i istraživače koji žele doprinijeti raspravi o ovoj temi da prijave svoja izlaganja.

Prihvatit će se izlaganja na hrvatskom i engleskom jeziku.

Sažetak izlaganja (između 150 i 300 riječi) s kraćim životopisom molimo poslati **do 20. rujna 2023.** na e-mail adresu: zagorka@zenstud.hr.

Kotizacija:

Autori/ce radova: 25 eura

Kotizacija uključuje: sudjelovanje na konferenciji, konferencijske materijale, osvježenje, ručak i potvrdu o sudjelovanju na skupu.

Studenti/ce postdiplomskih studija, nezaposleni/e i sudionici/bez izlaganja **ne** plaćaju kotizaciju.

Programski odbor skupa: dr.sc. Lidija Dujić, dr.sc. Anita Dremel, dr.sc. Maša Grdešić, dr.sc. Suzana Coha, mr.sc. Sandra Prlenda, Ana Zbiljski

